

โครงการทำความดีเพื่อสังคม: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล

สิระยา สัมมาวาจ วท.ม. (พยาบาล), ร.ม. (บริหารรัฐกิจ), กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์)

ประพิศ จันทรพฤกษา** M.S. (Applied Behavioral Science)

บทคัดย่อ: โครงการทำความดีเพื่อสังคม เป็นส่วนหนึ่งของวิชาจริยศาสตร์ทางการพยาบาล ซึ่งสอนในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 โดยเป็นโครงการที่จัดเพิ่มเติมขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2551 เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล ผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงในการทำ ความดี โดยแบ่ง นักศึกษาเป็น 13 กลุ่มๆ ละ 13-14 คน ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มคิดโครงการย่อย การดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือวางแผนเตรียมการ ปฏิบัติการ และประเมินผล รวมระยะเวลาที่ใช้ในการ ดำเนินโครงการ 3 เดือน ประเมินผลโครงการจากแฟ้มสะสมงาน การนำเสนอผลงาน และความ คิดเห็นของนักศึกษา นักศึกษาทั้งหมดคิดว่าโครงการนี้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นของวิชาชีพพยาบาล ดังนั้น ควรมีการจัดโครงการ ทำความดีเพื่อสังคม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง แต่ อาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาในโครงการย่อยตามความสนใจของนักศึกษา และประโยชน์ที่จะได้รับ

คำสำคัญ: โครงการทำความดีเพื่อสังคม คุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาพยาบาล

*Corresponding author, รองศาสตราจารย์ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: rasum@mahidol.ac.th

**อาจารย์ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการทำความดีเพื่อสังคม: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ในปัจจุบันข้อมูล ข่าวสารที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ได้สะท้อนให้เห็นประเด็นของปัญหาวิกฤตและความเสื่อมโทรมทางคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นสถาบันหลักที่รับผิดชอบในการผลิตนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เป็นเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต จึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนเหล่านี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสถาบันแต่ละแห่งควรดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้ทำความดีและมีการพัฒนาความรู้ความสามารถทางคุณธรรม จริยธรรม โดยมีการบูรณาการและผสมกลมกลืนอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยเฉพาะสถาบันที่รับผิดชอบในการผลิตพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาชีพที่เน้นให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐาน

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลยึดถือคุณธรรม จริยธรรมเป็นเข็มทิศนำทางการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้คู่คุณธรรม เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต พ.ศ. 2543 จึงได้มีการเพิ่มวิชาจริยศาสตร์ทางการพยาบาล (1 หน่วยกิตทวิภาค) (ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, 2543) และเริ่มเปิดสอนวิชานี้ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ปี

การศึกษา 2544 และทำการสอนต่อเนื่องมาจน พ.ศ. 2551 จึงได้มีการปรับปรุงรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเดิมเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มและการวิเคราะห์กรณีศึกษาทางจริยธรรม ซึ่งเป็นการเรียนเชิงทฤษฎี โดยไม่ได้ปฏิบัติจริง แต่เนื่องจากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน การเรียนการสอนทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียวนั้นอาจทำให้นักศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ถ้าจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงในการทำความดีจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น คณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชานี้จึงได้จัดให้มีการเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเพิ่มเติมโครงการทำความดีเพื่อสังคม ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงในการทำความดี ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการเรียนรู้จากกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าและผลของการทำความดี ปลุกฝังให้นักศึกษายึดมั่นในการทำความดีและมีความเสียสละต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาล ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง องค์กร วิชาชีพและสังคมต่อไป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอและประเมินโครงการทำความดีเพื่อสังคมเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาลของภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นอกจากนักศึกษาจะได้พัฒนาตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรมจากประสบการณ์ตรงแล้ว การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในโครงการนี้ ยัง

เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมผัส เข้าใจและมี ส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหาสังคม กระตุ้นและ ให้นักศึกษาพัฒนาและแสดงออกถึงความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความสมัครสมาน สามัคคี เรียนรู้ที่จะ ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นและมีการวางแผนการทำงาน อย่างเป็นระบบ เกิดแรงจูงใจในการทำความคิดเพื่อสังคม ต่อไป

วิธีการดำเนินการ

โครงการทำความดีเพื่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งของ วิชาจริยศาสตร์ทางการพยาบาล ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษา ได้มีประสบการณ์ตรงในการทำความคิด โดยเปิดโอกาส ให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วางแผนและ ดำเนินการในลักษณะจิตอาสา โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่ม เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือตลอด ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ ทุนที่ใช้ในการดำเนินโครงการ มาจากการร่วมบริจาคจากนักศึกษาผู้ดำเนินโครงการ และผู้มีจิตศรัทธา เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว นักศึกษา ต้องสรุปโครงการ เขียนรายงานเป็นแฟ้มสะสมงานและ นำเสนอให้อาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ โดยอาจารย์ประจำกลุ่มจะเป็นผู้ให้คะแนนประเมิน ผลโครงการตามหัวข้อที่กำหนดไว้จากแฟ้มสะสมงาน และการนำเสนอผลงานในชั้นเรียน และนำมาคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 20 ของการประเมินผลวิชา

การดำเนินโครงการแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ นักศึกษาทั้งหมด (174 คน) ร่วมกันระดมสมองเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตการทำงานในโครงการทำความดีเพื่อสังคม โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 13 กลุ่ม กลุ่มละ 13-14 คน ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดชื่อโครงการ วางแผน งาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน และ ให้ดำเนินการติดต่อประสานงานในการขออนุญาตใช้

สถานที่ ปรึกษาเรื่องแผนการปฏิบัติงาน ชนิดของกิจกรรม และวิธีปฏิบัติกิจกรรมกับหน่วยงานที่แต่ละกลุ่มเลือก จากนั้นนักศึกษาแต่ละกลุ่มได้กำหนดขั้นตอนการ ปฏิบัติงานและวิธีการประเมินผลที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เป็นเวลา 6-8 สัปดาห์

ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ นักศึกษาแต่ละกลุ่ม ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงานของโครงการโดย นักศึกษาแต่ละคนในทุกกลุ่มร่วมทำกิจกรรมเป็นทุก สัปดาห์ ตลอดระยะเวลา 6-8 สัปดาห์ ทั้งนี้แต่ละกลุ่ม ได้ทำการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการเป็น ระยะ ทุกสัปดาห์ เพื่อนำผลการประเมินผลมาใช้ปรับปรุง แผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 ระยะสรุปผลการดำเนินการ เมื่อสิ้นสุด การปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงานของโครงการ นักศึกษา แต่ละกลุ่มได้สรุปผลการดำเนินงานเป็นความสำเร็จ ตามเกณฑ์การประเมินผลของแต่ละโครงการเป็น ความสำเร็จระดับนักศึกษาและความสำเร็จระดับ โครงการ

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2551 – กุมภาพันธ์ 2552 รวมระยะเวลา 3 เดือน

กิจกรรมของโครงการย่อย

รายละเอียดโดยสังเขปของโครงการย่อยทั้ง 13 โครงการมีดังนี้

โครงการย่อยที่ 1 “อาสาสมัครกับกลุ่มเพาะรัก” ดำเนินการที่มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ศูนย์ดวงแข มี เด็กเล็กอายุ 4-8 ปี เป็นชาย 14 คน หญิง 10 คน โดย นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อเด็ก ได้แก่ สร้าง สัมพันธภาพ สอนอ่านหนังสือ ทำการบ้าน วาดการ์ตูน ร้องเพลงหรือเล่านิทานที่สอนให้เด็กทำดี เล่นเกมส์

โครงการทำความดีเพื่อสังคม: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล

สหนาการตามฐานต่างๆ พาเด็กไปร่วมงานวันเด็กที่
ทำเนียบรัฐบาล เป็นต้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของ
เด็กในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ช่วย
ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบๆ มูลนิธิให้ดูสวยงาม เช่น ขุด
กำแพง ทาสีใหม่ เป็นต้น

โครงการย่อยที่ 2 “บำเพ็ญประโยชน์ที่วัดหทัย
นเรศวร” ดำเนินการที่วัดหทัยนเรศวรตั้งอยู่ที่ตำบล
ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดย
นักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้วัดตามที่
เจ้าอาวาสมอบหมาย เช่น ช่วยกันทำความสะอาด กวาด
เช็ดถูพื้น ลานวัด ล้างห้องน้ำ เจดีย์ ศาลา จัดของให้
เป็นระเบียบ รดน้ำต้นไม้ และช่วยกันปรับปรุงภูมิทัศน์
รอบๆ วัด ปักธงชาติและธงทางศาสนา รอบๆ วัด ในช่วง
วันสำคัญทางศาสนาและช่วงที่วัดจัดงานทำบุญ

โครงการย่อยที่ 3 “รามาริบัติสัมพันธ์สร้างสาล
วันให้สวยงาม” ดำเนินการที่วัดสาลวัน ซึ่งเป็นวัดที่ตั้ง
อยู่ในชุมชนตลาดเก่า ริมคลองมหาสวัสดิ์ ตำบลศาลา
ยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยนักศึกษา
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้วัดตามที่เจ้าอาวาส
มอบหมาย เช่น ช่วยกันทำความสะอาด กวาดและเช็ดถู
หอรบั้ง ลานวัด โบสถ์ วิหารของบูรพาจารย์ เมรุ ห้อง
ครัว และห้องน้ำ

โครงการย่อยที่ 4 “ดูแลสุนัขที่ถูกทอดทิ้ง”
ดำเนินการที่เกาะสุนัข ณ พุทธมณฑล ซึ่งมีสุนัขที่ถูก
ทอดทิ้งอยู่ประมาณ 400 ตัว นักศึกษาทำกิจกรรม
บำเพ็ญประโยชน์ได้แก่ จัดเตรียมอาหารให้สุนัข เช่น
หุงข้าว ต้มน้ำซุ๊ป ให้อาหารสำเร็จรูป ช่วยทำความสะอาด
บริเวณรอบๆ กรงสุนัข ล้างภาชนะและอุปกรณ์
ต่างๆ รวมทั้งบริจาคข้าวสารประมาณ 300 กิโลกรัม
ให้เป็นอาหารของสุนัข

โครงการย่อยที่ 5 “สวนคุณธรรม” ดำเนินการที่
หอพักนักศึกษาพยาบาลรามาริบัติ วิทยาเขตศาลายา
โดยนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในการจัด

สิ่งแวดล้อมบริเวณสวนรอบหอพัก ได้แก่ จัดทิวทัศน์
และอุปกรณ์ในการทำสวน เช่น ดิน ปุ๋ย ต้นไม้ ช่วยกัน
ปรับระดับพื้นที่และเตรียมดินให้พร้อม ปลูกต้นไม้และ
คอยดูแลบำรุงรักษา รดน้ำต้นไม้ที่ปลูกไว้ทั้งหมดทุกวัน
ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ

โครงการย่อยที่ 6 “ไอนุ่นจากที่สู่น้อง” ดำเนินการ
ที่หอพักนักศึกษาต่างๆ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต
ศาลายา โดยนักศึกษาทำกิจกรรมความดีต่างๆ ได้แก่
ทำป้ายประชาสัมพันธ์ขอรับบริจาคเสื้อผ้าที่ใช้แล้ว
และสิ่งของต่างๆ ตามหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัย
วิทยาลัยเขตศาลายา เพื่อนำไปให้เด็กในความอุปการะ
ของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี โดยวางกล่อง
เพื่อขอรับบริจาคและติดตามทยอยเก็บ นำมาช่วยกัน
คัดแยกเป็นประเภทตามเกณฑ์การใช้งาน แล้วนำไป
มอบให้เด็กในความอุปการะของสถานสงเคราะห์เด็กหญิง
บ้านราชวิถี

โครงการย่อยที่ 7 “ปันน้ำใจสู่ผู้พิการทางสายตา”
ดำเนินการที่มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีผู้พิการทางสายตา จำนวน
30-40 คน นักศึกษาทำกิจกรรมความดีต่างๆ ได้แก่
สอนทำการบ้าน ผลิตสื่อ อ่านหนังสืออัดเสียง และช่วย
มูลนิธิจัดงานวันเด็ก

โครงการย่อยที่ 8 “ขยะสร้างมูลค่า ลดปัญหา
สิ่งแวดล้อม” ดำเนินการที่หอพักนักศึกษาพยาบาล
รามาริบัติ วิทยาเขตศาลายา โดยนักศึกษาทำกิจกรรม
บำเพ็ญประโยชน์โดยทำป้ายประชาสัมพันธ์เชิญชวน
สมาชิกของหอพักนักศึกษาพยาบาลรามาริบัติ วิทยาเขต
ศาลายา ขอให้ช่วยจัดแยกขยะทิ้งใส่กล่องเป็นประเภท
ต่างๆ เช่น เศษกระดาษ กล่องกระดาษ ขวดน้ำ พลาสติก
กระป๋อง จัดวางกล่องใส่ขยะแยกตามประเภทและติดตาม
ทยอยเก็บขยะประเภทต่างๆ เก็บรวบรวมไว้นำไปสร้าง
มูลค่าโดยการขาย และนำเงินที่ได้นั้นไปซื้อผ้าขนหนู
แล้วนำไปบริจาคให้แก่ผู้สูงอายุที่บ้านบางแค

สิริยา สัมมาวาจ และประพิศ จันทรพฤกษา

โครงการย่อยที่ 9 “สุขใจที่ได้ทำ” ดำเนินการที่พุทธมณฑล ศาลายา โดยนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ โดยช่วยทำความสะอาด เก็บกวาดและเช็ดถูที่ศาลาฟังธรรม กวาดใบไม้ในสนามหญ้าและในร่องน้ำ รดน้ำต้นไม้ รอบๆ พุทธมณฑลและให้อาหารปลา

โครงการย่อยที่ 10 “ผลิตสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้พิการทางสายตา” ดำเนินการที่วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยนักศึกษาทำกิจกรรมความดีต่างๆ ได้แก่ ช่วยพิมพ์ต้นฉบับสื่อการเรียนรู้เป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชาเคมี สำหรับนักศึกษาผู้พิการทางสายตา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทย์-คณิตฯ และจัดส่งให้เจ้าหน้าที่จัดทำเป็นหนังสืออักษรเบรลล์

โครงการย่อยที่ 11 “เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ บ้านบางแค” ดำเนินการที่บ้านบางแค โดยนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลยเกี่ยวกับการทำความสะอาดร่างกาย ทำความสะอาดบาดแผล ดูแลและช่วยเหลือเรื่องการรับประทานอาหาร พุดคุยให้กำลังใจ อ่านหนังสือให้ฟัง ดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณที่พักของผู้สูงอายุให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย รวมทั้งช่วยบริจาคเงินสมทบทุนจัดงานปีใหม่ให้ผู้สูงอายุ

โครงการย่อยที่ 12 “สร้างและสอนสิ่งดีๆ ให้น้องๆ” ดำเนินการที่ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้เด็กเล็กบ้านสามภาค จังหวัดสุพรรณบุรี มีเด็กเล็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 34 คนโดยนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ช่วยปรับปรุงสถานที่เพื่อสร้างห้องแห่งการเรียนรู้ จัดมุมกิจกรรมต่างๆ เช่น มุมความรู้ มุมของเล่น มุมอนาถมัย มุมธรรมชาติ ฯลฯ สร้างสื่อการเรียนการสอนและสอนสิ่งที่ดีให้เด็กเล็กในศูนย์ เช่น การไหว้ การปรองพันธ์ การล้างมือ การพื้ที่นอน

โครงการย่อยที่ 13 “ปันน้ำใจและรอยยิ้มสู่เด็กน้อยในโรงพยาบาลเด็ก” ดำเนินการที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี โดยนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ได้แก่ ร่วมกิจกรรมดูแลผู้ป่วยเด็กบนหอผู้ป่วย เล่านิทาน วาดภาพ ระบายสี ร้อยลูกปัด และช่วยดูแล ช่วยเหลือ รับฟังปัญหา พุดคุยให้กำลังใจผู้ป่วยเด็ก

ผลการดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินโครงการเป็นการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงานและการนำเสนอผลงานของนักศึกษาทั้ง 13 โครงการ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 การเขียนโครงการทำความดีเพื่อสังคม

ส่วนที่ 2 ผลการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมตาม

โครงการทำความดีเพื่อสังคม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับผล

ที่เกิดขึ้นจากโครงการทำความดีเพื่อสังคม

ส่วนที่ 4 รายงานแฟ้มสะสมผลงานและการนำเสนอผลงาน

ประเมินโดยอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ดีมาก ได้ 2 คะแนน ดี ได้ 1 คะแนน และควรปรับปรุงได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 1 การเขียนโครงการทำความดีเพื่อสังคม

การเขียนโครงการแบ่งเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ ระบุเหตุผล/ที่มาและความสำคัญของโครงการที่เลือกกลุ่มระบุขอบเขตของโครงการ ระบุวัตถุประสงค์ของโครงการระบุประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ กำหนดแผนการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กำหนดแผนปฏิบัติการย่อยได้ครอบคลุมระยะเวลา 6-8 สัปดาห์ และวิธีการประเมินผลโครงการ นักศึกษาส่วนใหญ่เขียนรายงานในหัวข้อต่างๆ ได้ในระดับดีมาก ยกเว้นหัวข้อระบุขอบเขตของโครงการมี 2 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี และหัวข้อระบุวิธีการประเมินผลมี 6 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี

โครงการทำความดีเพื่อสังคม: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล

ส่วนที่ 2 ผลการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมตามโครงการทำความดีเพื่อสังคม

การปฏิบัติตามแผนกิจกรรมตามโครงการทำความดีเพื่อสังคมแบ่งเป็น 3 หัวข้อได้แก่ แสดงหลักฐานการปฏิบัติตามแผน (เช่น เซ็นชื่อรับรอง ภาพถ่าย บันทึกความเห็น คำพูด พฤติกรรมของผู้ที่ได้รับผลจากการทำความดี) มีการประเมินผลเป็นระยะตามแผน และผลการประเมินแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมอย่างชัดเจน นักศึกษาส่วนใหญ่เขียนรายงานในหัวข้อต่างๆ ได้ในระดับดีมาก แต่หัวข้อแสดงหลักฐานการปฏิบัติตามแผนมี 1 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี และหัวข้อมีการประเมินผลเป็นระยะตามแผนและผลการประเมินแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณลักษณะทางจริยธรรมอย่างชัดเจนมี 3 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทำความดีเพื่อสังคม

ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการทำความดีเพื่อสังคมแบ่งเป็น 4 หัวข้อได้แก่ ระบุผลที่เกิดขึ้นต่อตนเอง วิชาชีพ การพยาบาล สังคม และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติโครงการทำความดีเพื่อสังคม นักศึกษาระบุผลที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคมได้ในระดับดีมากทั้งหมด แต่การระบุผลที่เกิดขึ้นต่อวิชาชีพการพยาบาลมี 1 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี และการระบุการเรียนรู้จากการทำโครงการมี 2 กลุ่มเขียนได้ในระดับดี

ส่วนที่ 4 รายงานแฟ้มสะสมผลงานและการนำเสนอผลงาน

การรายงานแฟ้มสะสมผลงานและการนำเสนอผลงานแบ่งเป็น 3 หัวข้อได้แก่การส่งงานตรงเวลา รายงานมีความสมบูรณ์และเรียบร้อยและการนำเสนอผลงานน่าสนใจและชัดเจน นักศึกษาส่วนใหญ่รายงานแฟ้มสะสมผลงานได้ระดับดีมาก มีนักศึกษา 1 กลุ่มที่ส่งงานไม่ตรงเวลา มี 2 กลุ่มที่ความสมบูรณ์เรียบร้อยของรายงานอยู่ในระดับดี และนักศึกษาทุกกลุ่มมีการนำเสนอผลงานได้น่าสนใจและชัดเจนในระดับดีมาก

ข้อคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับผลของโครงการสรุปได้ดังนี้

ผลต่อตนเอง

1. มีความสุขและความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่ามีคุณค่าที่ได้ทำความดี
2. ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น
3. เป็นการใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์
4. ได้พัฒนาตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรมจากการปฏิบัติจริง เช่น การแสดงน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ
5. ฝึกการทำงานเป็นทีม สร้างความสามัคคี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนงาน
6. ได้พัฒนาตนเองในด้านอื่นๆ เช่น การสร้างสัมพันธภาพและการติดต่อสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น ความมีวินัย ความอดทน ตรงต่อเวลา การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีความรับผิดชอบ
7. ได้มีโอกาสรับรู้และสัมผัสปัญหาสังคม มีความเข้าใจมากขึ้น รู้จักวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ผลต่อวิชาชีพ

โครงการทำความดีเพื่อสังคมเป็นการพัฒนาทางคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นของวิชาชีพพยาบาลผ่านการปฏิบัติจริง เช่น ความมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้ดียิ่งขึ้น โดยได้มีโอกาสดำเนินโครงการในชุมชน ไม่ได้จำกัดเฉพาะการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลเท่านั้น เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเองและวิชาชีพพยาบาลที่ได้มีส่วนร่วมในการทำความดีเพื่อสังคม

ผลต่อสังคม

เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มีการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือสังคม เข้าใจปัญหาที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคมได้ลึกซึ้งขึ้น เป็นการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม

การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติโครงการ

นอกเหนือจากการได้เรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว นักศึกษาได้เรียนรู้เพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้เรียนรู้ปัญหาสังคม และได้รับรู้ว่าการแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นทำให้มีความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ

2. ได้เรียนรู้วิธีการเขียนโครงการ และฝึกทักษะการดำเนินโครงการด้วยตนเอง ได้รับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และได้ฝึกการแก้ปัญหา ได้เรียนรู้เรื่องการประสานงาน (การสื่อสาร) เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

3. ได้เรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

อยากให้มีการจัดทำโครงการทำความดีเพื่อสังคมต่อไป เพราะเป็นกิจกรรมที่ดี และเป็นโครงการที่มีประโยชน์มาก แต่ควรมีเวลาในการทำกิจกรรมมากกว่านี้ เนื่องจากนักศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องเวลา เพราะต้องใช้เวลาส่วนตัว ซึ่งเป็นเวลาว่างหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเสาร์ อาทิตย์

สรุปผลการดำเนินโครงการ

ความสำเร็จระดับนักศึกษา

นักศึกษาทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการทำความดีเพื่อสังคม มีความตระหนักรู้ในคุณค่าของการทำความดี

และการปฏิบัติตนในทิศทางที่พึงประสงค์ ในภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการทำความดีเพื่อสังคมเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อตนเอง โดยช่วยเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สร้างจิตอาสา และจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการประกอบวิชาชีพพยาบาล และยังเป็นกลไกขับเคลื่อนการสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในสังคมได้ในระดับหนึ่ง

ความสำเร็จระดับโครงการ

การดำเนินโครงการทำความดีเพื่อสังคมสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาผ่านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการทำความดีเพื่อสังคมเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาลในการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมที่จะก้าวเข้าไปสู่วิชาชีพพยาบาลอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการบ่มเพาะประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย และสามารถหล่อหลอมให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล มีความภาคภูมิใจที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

การดำเนินโครงการทำความดีเพื่อสังคมเป็นโครงการนำร่องที่เป็นประโยชน์และทำให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้ในประเด็นอื่นๆ นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงควรมีการดำเนินโครงการนี้ต่อไป แต่ควรจะมีการทำความเข้าใจในเรื่องของการเขียนโครงการในประเด็นของขอบเขตของโครงการและการระบุนิติการประเมินผล การปฏิบัติตามแผนในประเด็นของการแสดงหลักฐานการประเมินผล และการประเมินผล

โครงการทำความดีเพื่อสังคม: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล

เป็นระยะตามแผนที่กำหนดไว้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ เป็นตัวอย่างที่ดี ในการขยายผลนำรูปแบบและวิธีการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอื่นต่อไป

สรุป

การดำเนินโครงการทำความดีเพื่อสังคมจากโครงการย่อยทั้ง 13 โครงการดังกล่าว จะเห็นว่านักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดทำโครงการ มีการเลือกกิจกรรมในการทำความดีที่หลากหลาย โดยแบ่งเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กลุ่มตัวอย่างโอกาสทางสังคม และผู้ป่วยรวม 7 โครงการ ได้แก่ ผู้พิการทางสายตา 2 โครงการ ผู้สูงอายุ 1 โครงการ และเด็ก 4 โครงการ

ทำประโยชน์ให้วัด 2 โครงการ สงเคราะห์สัตว์ได้แก่ เลี้ยงสุนัข 1 โครงการ และการจัดการสิ่งแวดล้อม 3 โครงการ โดยนักศึกษาได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพการพยาบาลมาใช้เป็นฐานในการทำความดีตามโครงการที่ริเริ่มขึ้นในลักษณะที่มากขึ้นแตกต่างกันในแต่ละโครงการ อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามโครงการทำความดีเพื่อสังคมทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับวิชาชีพพยาบาลจากแหล่งการเรียนรู้ในชีวิตจริงเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, มหาวิทยาลัยมหิดล. (2543). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง 2543*. อัดสำเนา.

A Social Volunteer Project: Moral and Ethical Improvement in Nursing Students

Siraya Summawart* M.S. (Nursing), M.A. (Public Administration), Ed.D. (Development Education)
Prapis Chanpulekasa** M.S. (Applied Behavioral Science)

Abstract: This project was a part of the Nursing Ethics Subject taught in the second year nursing students, which was developed in the academic year 2008 for improving moral and ethical mind among nursing students through performing social volunteer project activities. These projects consisted of 13 subprojects (13-14 students/subproject) with three phases: planning, implementation, and evaluation. This project was evaluated by using students' reports and presentations. All of the students perceived that this project would enhance and cultivate their basic moral and ethical behavior. Thus, the social volunteer project should be performed continuously. However, contents of the subproject may be created based upon the students' interest and expected benefits.

Keywords: Social volunteer, Moral, Ethics, Nursing students

*Corresponding author, Associate Professor, Department of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, E-mail: rasum@mahidol.ac.th

**Instructor, Department of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University